

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING
JIZZAX FILIALI**

**RAQAMLI JAMIYATDA FAN VA TA’LIMNING INTEGRATSIYALALASHUVI:
MATEMATIKA, IQTISOD, PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYANING YANGI
YONDASHUVLARI**
mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2026-yil 20-21-aprel)

JIZZAX-2026

Raqamli jamiyatda fan va ta’limning integratsiyalalashuvi: matematika, iqtisod, pedagogika va psixologiyaning yangi yondashuvlari. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to’plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Amaliy matematika kafedrası, 2026-yil 20-21-aprel 505-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo’yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to’plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo’nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o’qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Tovboyev, t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O’ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo’rayev M.M.

Mazkur to’plamga kiritilgan ma’ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to’g’riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o’zlari mas’uldirlar.

“ayollar uchun – nafislik”, “sport mahsuloti – kuch va energiya” kabi ijtimoiy kodlar nomlar orqali iste’molchining ongida mavjud tajriba va qadriyatlar bilan bog’lanib, xaridni ong osti darajasida tezlashtiradi⁴⁷.

Shuningdek, pragmatonimning fonetik va grafik shakli (tovush uyg’unligi, ritm, qisqalik, noodatiy yozuv) ham uning esda qolarililigini oshirib, tanlov jarayonini soddalashtiradi. Iste’molchi ko’pincha mahsulotni chuqur tahlil qilmay, tanish va qulay eshitilgan nomni tanlaydi.

Stadulskaya fikricha, pragmatonim reklamada matndan muhimroq, chunki iste’molchi nomdan qochib qutula olmaydi. Shu bois u axborot, baho, emotsiya va qadriyatni birlashtirgan eng ixcham va samarali reklama vositasi hisoblanadi.

Umuman, pragmatonim iste’molchi ongiga konnotativ va pragmatik omillar –emotsiyalar, stereotiplar, presuppozitsiyalar va ijtimoiy kodlar orqali ta’sir ko’rsatuvchi kuchli lingvistik mexanizm sifatida namoyon bo’ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Исангузина И. И. Прагматонимы в ономастическом пространстве: семантический, лингвокультурологический и синтаксический аспекты // Вестник Башкирского университета. — 2008. — № 4. — С. 990–993.
2. Кирпичева О. В. Ономастикон рекламного текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук. — Волгоград : Волгоградский государственный педагогический университет, 2007. — 21 с.
3. Непомнящих Е. А. Способы создания лингвомаркетинговой креативности в текстах на стаканах для кофе // Russian Linguistic Bulletin. — 2024. — № 12 (60). — DOI: <https://doi.org/10.60797/RULB.2024.60.28>.
4. Попова Е. С. Рекламный текст и проблемы манипуляции : дис. ... канд. филол. наук. — Екатеринбург : Уральский государственный университет, 2005. — 256 с.
5. Стадильская Н. А. Коммерческая номинация как манипулятивный ресурс // Язык и культура. — 2016. — № 34. — С. 60.
6. Стадильская Н. А. Функциональная направленность прагматонима в манипулятивной коммуникации // Вестник Тверского государственного университета. Серия: Филология. — 2015. — № 4. — С. 112–119.

MAKTABGACHA TA’LIM TIZIMIDA PR TUSHUNCHASI VA UNING PEDAGOGIK MOHIYATI

Ramanova Gulnoza Ibragimovna

O‘zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti,

To‘g‘on va Qudrat Ernazarovlar nomidagi Jamoatchilik bilan aloqalar kafedrasi katta o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi maktabgacha ta’lim tizimida PR tushunchasining mazmuni, uning ijtimoiy-kommunikativ tabiati hamda pedagogik mohiyati tahlil qilinadi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatida jamoatchilik bilan aloqalarni samarali yo‘lga qo‘yish nafaqat muassasa imijini shakllantirish, balki ota-onalar, pedagoglar, boshqaruv subyektlari va mahalla bilan o‘zaro ishonchli hamkorlikni rivojlantirishning muhim omili ekanligi asoslab beriladi. Shuningdek, PR faoliyatining ochiqlik, tizimlilik, maqsadlilik, interaktivlik va ishonchlilik tamoyillari maktabgacha ta’lim muhitida bolaga yo‘naltirilgan yondashuvni mustahkamlashi

⁴⁷ Стадильская Н.А. Функциональная направленность прагматонима в манипулятивной коммуникации // Вестник Тверского государственного университета. Серия: Филология. – 2015. – №4. – С. 112–119.

ko’rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta’lim tizimida PRni faqat tashkiliy vosita sifatida emas, balki pedagogik jarayonning ajralmas tarkibiy qismi sifatida tushunish zarurligini tasdiqlaydi.

Kalit so’zlar: PR, jamoatchilik bilan aloqalar, maktabgacha ta’lim, pedagogik mohiyat, kommunikativ muhit, ota-onalar bilan hamkorlik, ta’lim sifati, ijtimoiy sheriklik, imij, pedagogik boshqaruv.

Zamonaviy ta’lim makonida maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatini faqat tarbiya va parvarish jarayoni bilan cheklab bo’lmaydi. Bugungi kunda ushbu tizim ijtimoiy ishonch, ochiqlik, hamkorlik va samarali kommunikatsiya asosida rivojlanadigan murakkab pedagogik institutga aylangan. Shu ma’noda PR, ya’ni jamoatchilik bilan aloqalar tushunchasi maktabgacha ta’lim tizimida alohida ilmiy-pedagogik ahamiyat kasb etadi. Chunki maktabgacha ta’lim muassasasi faoliyatining samaradorligi ko’p jihatdan uning ota-onalar, mahalla, ommaviy axborot vositalari, davlat va nodavlat tashkilotlar bilan qanchalik oqilona va maqsadli aloqalar o’rnatganiga bog’liq bo’ladi. PRning mazmuni ko’pincha tashqi imij yaratish, axborot tarqatish yoki reklama faoliyati bilan tenglashtiriladi. Holbuki, ta’lim tizimida PR bundan ancha keng bo’lib, u pedagogik muhitni sog’lomlashtirish, ijtimoiy ishonchni mustahkamlash, ta’lim subyektlari o’rtasida muloqotni rivojlantirish va tarbiyaviy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, maktabgacha yosh davrida bolaning rivoji oilaviy va institutsional tarbiya uyg’unligida kechishi sababli PRning pedagogik mohiyatini chuqur anglash zarurati yanada ortadi.

Mazkur tezisni tayyorlashda ilmiy bilishning tahliliy, qiyosiy, tizimli va interpretatsion metodlaridan foydalanildi. PR tushunchasining ijtimoiy-gumanitar fanlar doirasidagi nazariy talqinlari o’rganilib, ularning maktabgacha ta’lim tizimidagi qo’llanish imkoniyatlari pedagogik nuqtai nazardan sharhlandi. Maktabgacha ta’limga oid ilmiy manbalar, pedagogika va kommunikatsiya nazariyasi bo’yicha tadqiqotlar, shuningdek, ta’lim boshqaruvi va jamoatchilik bilan aloqalar sohasidagi konseptual yondashuvlar integrativ ravishda tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida maktabgacha ta’lim tizimida PRni mustaqil kommunikativ hodisa sifatida emas, balki pedagogik mazmunga ega ko’p funksiyali mexanizm sifatida ko’rish tamoyili asos qilib olindi.

Tahlillar shuni ko’rsatadiki, maktabgacha ta’lim tizimida PR tushunchasi, avvalo, ta’lim muassasasi bilan jamoatchilik o’rtasidagi o’zaro manfaatli, ishonchli va uzluksiz aloqalarni tashkil etish jarayonini anglatadi. Biroq uning pedagogik mohiyati oddiy axborot almashinuvidan ancha chuqurdir. PR bu yerda bolaning manfaatlarini ko’zlab qurilgan hamkorlik falsafasi, ijtimoiy-madaniy muhitni muvofiqlashtirish vositasi va tarbiyaviy ta’sirni kuchaytiruvchi omil sifatida namoyon bo’ladi. Maktabgacha ta’lim tashkiloti qanchalik ochiq, muloqotga tayyor va jamoatchilik bilan yaqin aloqada bo’lsa, unda pedagogik jarayonning samaradorligi ham shunchalik yuqori bo’ladi.

PRning pedagogik mohiyati bir necha muhim jihatlar orqali namoyon bo’ladi. Birinchidan, u ota-onalar bilan hamkorlikni mazmunan boyitadi. Maktabgacha ta’limda ota-onalar faqat xizmat iste’molchisi emas, balki ta’lim-tarbiya jarayonining faol ishtirokchisidir. PR vositasida ota-onalarga muassasa faoliyati, pedagogik maqsadlar, ta’lim dasturlari, bolalarning rivojlanish dinamikasi va tarbiyaviy ishlar mazmuni to’g’risida muntazam, aniq va tushunarli axborot beriladi. Bu esa oilaning pedagogik madaniyatini oshiradi, tarbiyadagi uzviylikni ta’minlaydi va bolaga nisbatan yagona yondashuvni shakllantiradi.

Ikkinchidan, PR maktabgacha ta’lim tashkilotining ijobiy ijtimoiy imijini shakllantiradi. Imij masalasi ta’limda yuzaki ko’rinish emas, balki jamoatchilik ishonchining ifodasidir. Agar muassasa faoliyati shaffof, pedagoglari professional, rahbariyati ochiq muloqotga tayyor bo’lsa, bu uning ijtimoiy mavqeini mustahkamlaydi. Bunday muhitda ota-onalarda ishonch ortadi, pedagoglarda mas’uliyat hissi kuchayadi, bolalarda esa emotsional xavfsizlik va ijobiy

psixologik fon yuzaga keladi. Demak, PRning samarali yo‘lga qo‘yilishi ta’lim sifati bilan bilvosita emas, balki bevosita bog‘liqdir.

Uchinchidan, PR maktabgacha ta’lim muassasasida sog‘lom kommunikativ muhit yaratishga xizmat qiladi. Pedagogik jarayon samarali kechishi uchun faqat metodik ta’minotning o‘zi yetarli emas; unda insoniy munosabatlar, ijobiy psixologik iqlim, o‘zaro hurmat va hamkorlik ruhi ham muhim o‘rin tutadi. PR pedagoglar, ota-onalar, rahbariyat va mahalla o‘rtasida muloqot madaniyatini rivojlantirib, ziddiyatlarning oldini olish, kelishmovchiliklarni konstruktiv hal etish va umumiy maqsadga yo‘naltirilgan ijtimoiy birlikni shakllantirish imkonini beradi.

To‘rtinchidan, PRning pedagogik mohiyati uning tarbiyaviy funksiyasida ham ko‘rinadi. Bola maktabgacha yoshda atrofdagi ijtimoiy munosabatlarni bevosita kuzatish va taqlid qilish orqali o‘zlashtiradi. Agar ta’lim tashkilotida ochiqlik, samimiyat, hamkorlik va hurmatga asoslangan kommunikativ madaniyat hukm sursa, bu bolalarning ijtimoiylashuvi va kommunikativ ko‘nikmalariga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shunday ekan, PR faqat kattalar o‘rtasidagi munosabatlarni boshqarish emas, balki bolaning shaxs sifatida shakllanishiga bilvosita ta’sir etuvchi pedagogik omildir.

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta’lim tizimida PRning bir qator funksiyalarini ajratish imkonini berdi. Ular orasida axborot berish, tushuntirish, ishonchni shakllantirish, ijtimoiy sheriklikni rivojlantirish, ta’lim muassasasining nufuzini oshirish, tarbiyaviy hamkorlikni mustahkamlash va nizolar profilaktikasi alohida o‘rin tutadi. Ushbu funksiyalar bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, yagona pedagogik tizimning tarkibiy qismlari sifatida amal qiladi. Shuningdek, PRning samaradorligi ko‘p jihatdan ta’lim tashkiloti rahbarining boshqaruv madaniyati, pedagoglarning kommunikativ kompetensiyasi va ota-onalar bilan ishlash texnologiyalariga bog‘liq ekanligi aniqlandi.

Muhokama

Maktabgacha ta’lim tizimida PR tushunchasiga nisbatan tor yondashuv uning pedagogik imkoniyatlarini cheklaydi. Agar u faqat reklama, rasmiy hisobot yoki tashqi aloqa vositasi sifatida talqin qilinsa, uning ichki tarbiyaviy, ijtimoiylashtiruvchi va boshqaruvga doir qudrati to‘liq namoyon bo‘lmaydi. Shu bois PRni pedagogik hodisa sifatida talqin etish muhimdir. Bunday yondashuvda PR ta’lim jarayonining subyektlari o‘rtasida maqsadli aloqalarni shakllantiruvchi, ijtimoiy-pedagogik hamkorlikni muvofiqlashtiruvchi va bolaning manfaatlarini himoya qiluvchi mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi.

Bugungi raqamli axborot makonida maktabgacha ta’lim muassasalarining jamoatchilik bilan aloqalari yangi shakllar kasb etmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy veb-saytlar, messenjerlar va elektron platformalar PR faoliyatining imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ammo mazkur vositalardan foydalanishning o‘zi yetarli emas; ulardan pedagogik maqsadga muvofiq va etik me’yorlar asosida foydalanish talab etiladi. Aks holda, axborotning ko‘pligi mazmunning chuqurligini ta’minlamaydi. Pedagogik nuqtai nazardan muhim jihat shundaki, har qanday PR faoliyati bolaga yo‘naltirilgan bo‘lishi, oilani qo‘llab-quvvatlashga xizmat qilishi va ta’lim jarayonida ishonch muhitini kuchaytirishi lozim.

Shuningdek, PR maktabgacha ta’lim muassasasining ichki rivojlanishiga ham ta’sir ko‘rsatadi. Pedagogik jamoada ochiq muloqot mavjud bo‘lsa, tajriba almashinuvi, o‘zaro yordam va refleksiya kuchayadi. Bu esa metodik ishlar sifatini oshiradi, innovatsion yondashuvlar joriy etilishiga zamin yaratadi va pedagogning kasbiy o‘sishini rag‘batlantiradi. Demak, PR tashqi kommunikatsiya bilan bir qatorda ichki korporativ madaniyatni shakllantirishda ham samarali vosita hisoblanadi.

Maktabgacha ta’lim tizimida PR tushunchasi keng ijtimoiy-kommunikativ va chuqur pedagogik mazmunga ega bo‘lgan hodisadir. U ta’lim tashkilotining jamoatchilik bilan samarali

aloqalarini ta’minlash bilangina cheklanmay, balki pedagogik jarayonning sifatini oshirish, ota-onalar bilan hamkorlikni mustahkamlash, ijobiy ijtimoiy imijni shakllantirish va bolaga yo’naltirilgan tarbiyaviy muhit yaratishda muhim rol o’ynaydi. Tadqiqot natijalari PRni maktabgacha ta’limda mustaqil yordamchi faoliyat emas, balki pedagogik boshqaruv, kommunikativ madaniyat va ijtimoiy sheriklikni birlashtiruvchi integrativ mexanizm sifatida baholash zarurligini ko’rsatdi. Shu jihatdan maktabgacha ta’lim muassasalarida PR faoliyatini ilmiy asosda tashkil etish, pedagoglarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish va ota-onalar bilan o’zaro ishonchli hamkorlik mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Andreev, V. I. Pedagogika tvorcheskogo samorazvitiya. Kazan’: Izd-vo Kazanskogo un-ta, 1996.
2. Bim-Bad, B. M. Pedagogicheskiy entsiklopedicheskiy slovar’. Moskva: Bol’shaya rossiyskaya entsiklopediya, 2002.
3. Borisov, B. L. Tekhnologii reklamy i PR. Moskva: FAIR-PRESS, 2001.
4. Gershunskiy, B. S. Filosofiya obrazovaniya dlya XXI veka. Moskva: Sovershenstvo, 1998.
5. Korolko, V. G. Osnovy public relations. Moskva: Refl-buk; Kiev: Vakler, 2001.
6. Makarova, T. N. Kommunikativnaya kultura pedagoga. Moskva: Akademiya, 2009.
7. Mudrik, A. V. Sotsial’naya pedagogika. Moskva: Akademiya, 2010.
8. Podlasyy, I. P. Pedagogika. Moskva: Yurayt, 2013.
9. Slastenin, V. A., Isayev, I. F., Mishchenko, A. I., Shiyonov, E. N. Pedagogika. Moskva: Shkola-Press, 2002.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE DEVELOPMENT OF WRITING COMPETENCE IN EFL LEARNERS

Abramova Navbakhor Tulqinjon kizi

Senior teacher (PhD)

Uzbekistan State World Language University

+99893 3492595 E-mail: navbahor.abramova@mail.ru

Abstract. In higher education, writing competence in English as a Foreign Language (EFL) remains a critical yet challenging skill for learners due to limited individualized feedback and insufficient authentic practice opportunities. The rapid integration of Artificial Intelligence (AI) into language education has opened new possibilities for transforming writing instruction. This paper examines the impact of AI tools such as automated writing evaluation systems, generative language models, and intelligent tutoring systems on the development of EFL learners’ writing competence. Drawing on second language acquisition theories and sociocultural perspectives on learning, the study argues that AI can significantly enhance grammatical accuracy, lexical diversity, cohesion, and revision quality when used as a complementary pedagogical tool. Empirical evidence from recent studies demonstrates measurable gains in writing fluency, error correction retention, and learner autonomy. However, the paper also critically addresses challenges including over-reliance on AI, diminished critical thinking, ethical concerns, and cultural inappropriacy in AI-generated feedback. The conclusion offers practical recommendations for integrating AI into EFL writing instruction in higher education while preserving the essential role of instructor mediation and learner agency.